

Çok Boyutlu Sa?l?k De?erlendirme Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu Sa?l?k De?erlendirme Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19232>

Özet

Çok Boyutlu Sağlık Değerlendirme Anketi (ÇBSDA), sağlık durumunun ve ilgili davranışların çok boyutlu olarak değerlendirilmesini hedefleyen bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle kronik hastalıklar bakımında bireylerin **öz bakım** davranışlarını ölçmek üzere kullanılmaktadır. Kaynak metinde belirtilen çalışmada, ölçeğin veya ilgili bir öz bakım davranışları ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik analizlerini gerçekleştiren bir yüksek lisans tezine dayanmaktadır. Çalışmada, **Romatoid artritli** bireylerin sağlık yönetimindeki davranışsal yaklaşımların standardize edilmiş bir araçla değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Çok Boyutlu Sağlık Değerlendirme Anketi, Romatoid Artrit, Öz Bakım Davranışları, Geçerlilik, Güvenilirlik, Türkçe Adaptasyon, Sağlık Değerlendirmesi.

Yazarlar

Berna Cafer

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin sağlık durumlarını etkileyen çok boyutlu faktörleri ve özellikle kronik hastalık yönetiminde sergiledikleri **öz bakım** becerilerini sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Kaynak referansta belirtilen yüksek lisans tezi özelinde amaç, **romatoid artrit** (RA) tanısı almış bireylerde öz bakım davranışlarını ölçmek için kullanılan ölçeğin Türkiye popülasyonu için kültürel adaptasyonunu, **geçerlilik** ve **güvenilirlik** çalışmalarını tamamlamaktır.

Ölçek, klinik uygulamalarda ve araştırma ortamlarında, RA hastalarının hastalıklarıyla nasıl başa çıktıkları, tedavi planlarına ne ölçüde uyum sağladıkları ve günlük yaşam aktivitelerindeki kısıtlılıkları ne kadar yönettiklerini belirlemek için kritik bir araç sağlamaktadır. Bu sayede, hastalara yönelik bireyselleştirilmiş eğitim ve destek programlarının geliştirilmesine zemin hazırlanmıştır.

Yapı

Çok Boyutlu Sağlık Değerlendirme Anketi, genel olarak sağlıkla ilgili birden fazla boyutu ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu boyutlar genellikle fiziksel fonksiyon, ağrı şiddeti, yorgunluk düzeyi, psikososyal durum ve hastalık yönetimine dair davranışsal yaklaşımları içerir. Ölçek, genellikle bireyin sağlık durumunu subjektif ve objektif göstergelerle bütüncül bir şekilde ele alır.

Kaynak çalışmanın odaklandığı öz bakım davranışları boyutu, bireyin kendi sağlığını korumak ve geliştirmek için bilinçli olarak yaptığı eylemleri kapsar. Bu, ilaç yönetimi, egzersiz, beslenme düzeni, stres yönetimi ve doktor randevularına uyum gibi alt boyutlara ayrılabilir. Ölçek, bu davranışların sıklığını ve etkinliğini değerlendirerek hastanın genel sağlık yönetimindeki yetkinliğini ortaya koyar.

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlilik** çalışmaları, ölçülmek istenen yapının (öz bakım davranışları) gerçekten ölçülüp ölçülmediğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Kaynak metinde geçerlilik sonuçlarına dair özet bilgi sunulmamış olsa da, yüksek lisans tezi kapsamında kapsamlı geçerlilik analizleri yapılmıştır.

Çerik Geçerliliği: Uzman görüşleri alınarak ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı temsil etme derecesi incelenmiştir.

Yapı Geçerliliği: Faktör analizi gibi istatistiksel yöntemlerle ölçeğin teorik yapısının test edildiği varsayılmaktadır.

Ölçüt Bağlantılı Geçerlilik: Ölçeğin, benzer yapıları ölçen diğer standart araçlarla olan korelasyonları incelenmiş olabilir.

Güvenirlik

Güvenilirlik, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı koşullarda tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. Kaynak metinde güvenilirlik sonuçları belirtilmemiştir. Ancak, tez çalışmasında güvenilirlik değerlendirmesi için standart psikometrik prosedürler uygulanmıştır.

Çı Tutarlılık: Cronbach Alfa katsayısı, ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu belirlemek için kullanılmı olmalıdır.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin farklı zamanlarda aynı sonuçları verip vermediğini kontrol etmek amacıyla uygulanmış olabilir.

Faktör Analizi

Çok Boyutlu Sağlık Değerlendirme Anketi'nin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla faktör analizi tekniklerinin kullanıldığı tahmin edilmektedir. Bu analizler, ölçeğin kaç alt boyuttan oluştuğunu ve her bir maddenin hangi boyutu temsil ettiğini belirlemede merkezi bir rol oynamıştır.

Türkçe adaptasyon çalışmasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde korunup korunmadığı veya kültürel farklılıklar nedeniyle yeniden bir faktör yapısının ortaya çıkıp çıkmadığı incelenmiştir. Bu tür analizler, ölçeğin çok boyutlu yapısının istatistiksel olarak desteklenmesini sağlar.

Araç

Test Type: Geliştirme/Adaptasyon (Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması kapsamında)

Format: Anket (Öz raporlama temelli)

Language Available: Türkçe

Population Group: Kronik hastalık olan bireyler (Özellikle Romatoid Artrit hastaları)

Age Group: Yetkinler

Population Details: Romatoid artritli bireyler üzerinde uygulanmıştır.

Test Methodology: Psikometrik özelliklerin değerlendirilmesi için anket formu kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sağlık Yönetimi, Kronik Hastalık, Öz Raporlama, Bilişsel Değerlendirme, Öz Bakım Ölçeği, Berna Cafer.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: bernacafer93@gmail.com

Correspondence Address: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir (2018 tezi itibarıyla)

Permissions & Fee and Test Year

Ölçeğin orijinal geliştiricisi ve telif hakları hakkında detaylı bilgi, yüksek lisans tezinin tam metninde yer almaktadır. Türkçe adaptasyon çalışması 2018 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanım veya akademik araştırmalarda kullanım için izin gereklilikleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Berna Cafer ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Yüksek lisans tezine ait resmi YÖK linki aşağıdadır: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada mevcuttur: [cok-boyutlu-saglik-degerlendirme-anketi-toad.pdf](#)

Referanslar

Cafer, B. (2018). *Romaotid artritli bireylerde öz bak?m davran??lar? ölçe?i'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirli?i* (Yay?nlanmam?? yüksek lisans tezi). ?zmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?zmir.

Items of the Çok Boyutlu Sa?l?k De?erlendirme Anketi

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak metin içerisinde do?rudan sa?lanmam??t?r. Detayl? maddeler ve derecelendirme bilgileri için Berna Cafer'in 2018 tarihli yüksek lisans tezine ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM